

Ob sedmi obletnici
Osvobodilne fronte

Slovenska pesem v Celovcu

27. aprila 1941, v najbolj temnih dneh slovenske zgodovine, se je rodila Osvobodilna fronta slovenskega naroda ter pozvala vse slovensko ljudstvo na brez-kompromisno borbo za izgon okupatorjev, za osvoboditev in združitve vsega slovenskega naroda, za vzpostavitev nove države na temeljih enakopravnosti in bratstva vseh jugoslovanskih narodov in njeno socialno napredno ureditev s pomočjo ljudske oblasti. Slovenski narod kot celota si je brez pridržka osvojil cilje Osvobodilne fronte in šel neustrašeno v borbo za njihovo uresničenje.

Tudi koroški Slovenci smo se v času najhujšega trpljenja in šovinističnega nasilja odzvali klicu Osvobodilne fronte in se vključili v skupno oboroženo borbo za svobodo in združitve vsega slovenskega naroda. Pri tem nas niso ovirale strme stene Karavank, ki so jih koroški šoviniisti pod imperialističnim geslom o nedeljivi Koroški nad 20 let proglašali in jih danes ponovno proglašajo kot od boga postavljeno mejo, čeprav so jo sami podri, ko so menili, da lahko nekakšno ustvarjajo Veliko Koroško na račun zaslužnjene Gorenjske.

S svojo borbo in žrtvami za cilje Osvobodilne fronte smo koroški Slovenci s plebiscitom krvi dejansko uresničili svoje stoletne težnje po združitvi vseh Slovencev. Pobesneli sovražniki so takrat z barbariskim nasiljem poizkušali ustrahovati slovensko ljudstvo na Koroškem in ga odvrgniti od narodno-osvobodilne borbe. Množično izseljevanje in zapiranje, krvave obsode po krvniku Freislerju, obglavljenje prvih 13 žrtev narodno-osvobodilne borbe na Dunaju, zverinsko ubijanje ujetih partizanov in celih slovenskih družin, vse to nas je samo še bolj prepričalo o usodni povezanosti s celotnim slovenskim narodom in nas podžigalo v neizprosni borbi proti zaslužnjevalcem.

Ko je bil nemški imperializem z našim doprinosom poražen, ko so na Slovenskem Koroškem zaploplale naše zastave s simbolom svobode in ko je ob vojvodskem prestolu na Gosposvetskem polju stal na straži naš slovenski partizan, smo bili prepričani, da je naša težka borba končana.

Toda računni mednarodnih imperialistov, ki so nastopili dediščino razbitega nemškega fašizma, nas hočejo ponovno opehariti za pridobitve naše junaške narodno-osvobodilne borbe, ki smo jo prisiljeni nadaljevati v spremenjenih pogojih, a zato z nič manjšo energijo in pripravljenostjo na žrtve.

Da bi nas omajali, se tuji imperialisti in njihovi avstrijski lakaji pravtako kakor nemški fašizem poslužujejo preizkušeni ustrahovalnih metod, neutemeljenih aretacij, krivičnih obsodb in drugih oblik terorja in nasilja. Zato dajejo potuho in podporo oživiljanju novega fašizma v obliki BHS in Wurfkomand, zato grozijo s ponovnim izseljevanjem in persekucijami, zato poizkušajo razbijati našo strnjeno Osvobodilni fronto za Slovensko Koroško in nas oddvajati od naše enotnosti z matičnim narodom, pri čemer se poslužujejo peščice uslužnih agentov iz vrst domačih nazadnjakov, ki so v času oborožene borbe stali ob strani, ki pa so se po zmagi nad fašizmom skušali vrniti v naše vrste, da bi s hlinjenjem narodnih čustev lažje vršili svoje razdiralno protinarodno delo za interese sovražnikov slovenskega ljudstva.

Zato tudi v času, ko stopa naša narodno-osvobodilna borba v odločilno fazo, v svojem strahu pred zmago pravice in

V soboto, dne 24. aprila 1948, je obhajala Slovenska prosvetna zveza 40. obletnico svojega obstoja. Popoldne je priredila v celovškem gledališču pevski koncert, kjer so nastopili pevski zbori iz vse Slovenske Koroške. Jubilej Slovenske prosvetne zveze je postal praznik slovenske pesmi in vsega slovenskega ljudstva na Koroškem. Tretjič, odkar obstoja celovško gledališče, je zadonela slovenska pesem sredi Celovca, v kulturnem središču koroških Slovencev.

Na proslavo se je zbralo ogromno število ljudi iz vse Slovenske Koroške, ki so napolnili gledališče do zadnjega kotička. Navzoči so bili tudi zastopniki političnega predstavništva FLR Jugoslavije iz Dunaja, zastopniki jugoslovanske repatricijske komisije in komisije za ugotovitev vojnih zločincev, zastopniki ruske repatricijske komisije, zastopniki deželnega vodstva KPOe ter zastopniki vseh množičnih organizacij koroških Slovencev.

Pozdrave in čestitke k 40. letnici SPZ so poslali:

Ljudska prosveta Slovenije, Slovensko-hrvatska prosvetna zveza v Trstu, Društvo slovenskih književnikov v Ljubljani, Klub koroških Slovencev v Ljubljani in uredništvo »Primorskega dnevnika«.

Pred koncertom je pozdravil podpredsednik SPZ, tov. Janko Ogris, vse navzoče, posebno zastopnike komisij in organizacij. Na kratko je poudaril pomen proslave in govoril o borbi Slovenske prosvetne zveze za kulturne pravice koroških Slovencev.

Nato so nastopili združeni pevski zbori pod vodstvom tov. Folteja Hartmana. Zapeli so pesem »Slava Slovence« in koroško narodno »Njav čriez izaroc«. Mogočno je donela pesem 200 pevcev in pričala, da smo mi koroški Slovenci del vsega slovenskega naroda, prikazala je lepoto slovenske melodije in slovenske besede in manifestirala skupnost vseh Slovencev. Tajnik SPZ tov. Tonče Schlapper je nato recitiral Župančičevo pesem »Kovaška«.

V svojem govoru je dejal predsednik SPZ tov. dr. Zwitter, da danes, ko pro-

uresničujemo naših teženj zopet pošiljajo v ospredje renegata in narodnega izdajalca Šumija, da bi pomagal reševati po zaslugi naše dosledne in vztrajne borbe omajane pozicije avstrijske imperialistične reakcije na Slovenskem Koroškem. Tistega Šumija, ki je že enkrat pod krinko avstrijskega in koroškega patriotično skupno s Steinacherjem, Fritzem in Maier-Kaibitschem reševal »prirodne« meje na Koroškem za »nemštvo in rajh«. Tistega Šumija, ki je po poizkušnem umoru dekana Limpla na javnih zborovanjih propagiral nasilje nad koroškimi Slovenci; ki je dolga leta predsedoval politični organizaciji z velenemškim programom in ki je svetoval zločincu Maier-Kaibitschu, naj ostane na položaju SS-ovskega rablja, da pomaga reševati koroško vprašanje. Tistega Šumija, ki je po zmagi nad fašizmom javno obžaloval, da roparske švabske vojske ni mogel proslaviti kot zmagovalke in ki je v isti sapi dajal duška svojemu »Drangu nach Ostenc«, ko si je lastil slovensko dravsko dolino in mariborsko kotlino z vsó južno Štajersko. Tega Šumija pošiljajo ponovno v napad, da bi oblatil naše partizane in ozmerjal naše najdoslednej-

slavljamo 40. letnico Slovenske prosvetne zveze, slava in naša hvala ne velja formalnemu društvu, temveč številnim možem in ženam, ki so na čelu ljudstva in z ljudstvom z žilavo odpornostjo skoraj pol stoletja kljubovali nasilju nestrpnega sovražnika, ki se je z vso silo zajedal v našo zemljo. Nasilje in teptanje, ki so ga izvajali desetletja, ni moglo uničiti slovenske kulture, kajti odnos našega človeka do kulture ni bil nekaj slučajnega, temveč je naše ljudstvo sprejemalo in gojilo slovensko kulturo z največjo ljubeznijo in jo stalno v sebi čuvalo. Najlepši dokaz in izraz te velike ljubezni je današnja proslava 40. letnice Slovenske prosvetne zveze. V svojem govoru se je spomnil prvih odločnih borcev, ki so nastopili že pred desetletji proti istim nemškim šovinistom, ki tudi danes hujskajo proti našemu ljudstvu in netijo ogenj narodne nestrpnosti in sovraštva. Proti tem temnim naklepom narodnega sovraštva je Slovenska prosvetna zveza vztrajno bodrila in vzgajala naše ljudstvo v ljubezni do slovenske, a hkrati tudi v spoštovanju do vsake tuje kulture. Govornik je dejal, da je treba danes poudariti, da je za naš koroške Slovence vedno bil Celovec kulturno središče, kot je za ostale Slovence Ljubljana, Maribor ali Trst. To je potrebno poudariti, da ni je svojevrstne ljubljanske, tržaške, goriške ali celovške, še prav pa ne posebne koroško-slovenske kulture, temveč je ena sama slovenska kultura! In mi koroški Slovenci se ne moremo, se ne smemo in se tudi nikoli več nečemo odtrgati od te ene in edine slovenske kulture.

Nadalje je poudaril tov. dr. Zwitter, da je ravno to spoznanje vodilo Slovensko prosvetno zvezo pred 40. leti, isto spoznanje jo je vodilo tudi pred 25. leti, ko je po hudih udarcih prve svetovne vojne občni zbor pokazal, da koroški Slovenci niso več Slovenci rajne Avstrije, ampak Slovenci polni ponosa in poguma, ki ne klonejo tudi ob najhujšem pritisku in da so Slovenci pripravljeni, boriti se za svoje pravice. V nacistični dobi, je dejal govornik, je doseglo nasilje svoj višek, nacizem ni poznal obzira. Razpustili so vsa društva, njihovo

še borce za svobodo z roparji, kakor so to delali pod vodstvom Göbbelsa in Himmlerja vojni zločinci Rainer in Maier-Kaibitsch v proslulih propagandističnih izrodkih »Die Heimat ruft« in »Schänder der Heimat«. Pošiljajo ga, da bi oklevetal demokratično in antifašistično gibanje koroških Slovencev v Osvobodilni fronto za Slovensko Koroško in njeno borbo za nacionalno in socialno svobodo malega zatiranega naroda. Pri tem pa v cilju zastraševanja predčasno razgalja namene avstrijskih imperialistov, ki bi se z izgonom slovenskega prebivalstva radi polastili slovenske zemlje in imovine.

V borbi in trpljenju prekaljeno ljudstvo Slovenske Koroške se še dobro spominja, da so koroški in avstrijski šoviniisti vse to že zaman počenjali takrat, ko so še zvesto služili nemškemu fašizmu in bo zato tudi sedaj, ko so se prelevili v poslušne hlapce zapadnega imperializma, neustrašeno in neomajno nadaljevalo svojo pravično in demokratično borbo tako dolgo, dokler ne bo doseglo onih ciljev, ki si jih je ves slovenski narod pod vodstvom Osvobodilne fronte zastavil pred sedmimi leti.

premoženje pa zaplenili. Knjižnice so uničili, slovenščina pa naj bi izginila iz družin, kakor so jo odstranili iz šole in cerkve. Da bi pa slovensko kulturo na Koroškem uničil, je imel nacizem premalo časa. Nasprotno je prav v tej dobi nasilja naša kultura, ki je v narodno-osvobodilni borbi postala v resnici ljudska, dosegla mogoče svoj najvišji vzpon. Zato se tudi tej slovenski kulturi ne bomo nikdar odrekli. In če bi ne bilo nič drugega — to je, kar nas veže z vsemi Slovenci v eno enoto in kar usmerja naše delo in naše narodno stremljenje! To slovensko prosveto, je nadaljeval v svojem govoru, vzraslo in očiščeno v narodnoosvobodilni borbi, hoče Slovenska prosvetna zveza posredovati našemu človeku danes in v bodoče.

Omenil je današnje razmere na Koroškem, ko odrekajo slovenski prosveti ter vsemu slovenskemu ljudstvu na Koroškem najosnovnejše pravice, ko prepovejo na kulturnih prireditvah, v kolikor jih sploh dovolijo, vsako svobodno izražanje ljudske volje in kličejo govornike na odgovor. Višek nasilja pa je, da so poskušali razveljaviti celo demokratično izvolitev predstavnikov slovenske kulturne centrale, ker jim osebe niso bile po volji. Ob koncu je dejal tov. dr. Franci Zwitter, da bo Slovenska prosvetna zveza zato neustrašeno hodila z ljudstvom v boju za svobodo in enakopravnost, za lepšo in svetlejšo bodočnost!

Po kratkem odmoru, med katerim je igral na harmoniko pionir Vladimir, se je pričelo tekmovanje posameznih pevskih zborov. Nastopili so pevski zbori iz Pliberka, Škocijana, Radiš, Celovca, Borovlj, Sel, St. Janža, Bilčovsa, St. Ilja, Loge vesi, mešani zbori iz St. Vida, Kotmare vesi, Sveč, St. Ilja, Škofič, Hodiš, ter zbor Smrtnikovih sester iz Kort. Pesem je sledila pesmi, borbena partizanska pesem in mila narodna pesem je zadonela, ki jo je z velikim navdušenjem sprejemalo ljudstvo. Nastopil je tudi tamburaški zbor iz Škofič, ki je žel posebno odobranje. Težko je bilo ugotoviti najboljši zbor, ker so vsi peveci vložili vse svoje sile, vse svoje sposobnosti. Po končanem tekmovanju je dolečil ocenjevalni odbor prvo nagrado zboru Smrtnikovih sester, drugo mešanemu zboru iz St. Ilja in tretjo moškemu zboru iz Pliberka.

Ob koncu so nastopili združeni pevski zbori, ki so zapeli tri pesmi. S posebnim navdušenjem je bila sprejeta »Pesem o svobodi«, morali so jo ponoviti. Ravno ta pesem je izražala voljo našega ljudstva do borbe za osvoboditev. Manifestirala je zahtevo po združitvi s slovenskim narodom v svobodni domovini, novi Titovi Jugoslaviji.

Na proslavi 40. obletnice SPZ so sprejela vsa društva, vsi pevovodje in služni funkcionarji SPZ priznanja in diplome. Slovenska prosvetna zveza je podelila vsem pevovodjem zborov, kateri so nastopili na prireditvi, srebrne spominke prstane.

S himno »Hej Slovanci se je proslava zaključila. Proslava obletnice je bila najboljši odgovor na vse potvorbe in laži, češ da na Koroškem ni več Slovencev. Jasno je pokazala odločnost koroških Slovencev, ki se hočejo brezkompromisno boriti za svoje pravice, za osvoboditev izpod tujega jarma. Proslava je bila veličastna manifestacija našega ljudstva za priključitev Slovenske Koroške k FLR Jugoslaviji.

Priključitev Slovenske Koroške - upravičena zahteva FLR Jugoslavije

Pod tem naslovom piše »Ljudska pravica« med drugim:

Pri vseh razpravljanih o pogodbi z Avstrijo se je dosedaj še vedno izkazalo, da zastopniki zapadnih velesil z vsemi mogočimi sredstvi preprečujejo rešitev tega perečega problema. Zastopniki Amerike, Anglije in Francije stavljajo zahteve in predloge, kakor da ne bi obstojala Atlantska listina, Moskvska deklaracija itd., kakor da ne bi bilo žrtvovanih milijone življenj za to, da bi končno zavladal pravičen demokratičen red in da bi bil iztrebljen nacizem in žarišča nove agresije.

Imperialistom ni do sporazuma zato, ker hočejo obdržati vojsko v tej »najvzhodnejši postojanki dežel Marshallovega načrta«. Ameriški list »Daily Herald Tribune« je to tendenco potrdil, ko je zapisal, da »ne pride v poštev, da bi končali z okupacijo Avstrije«. Zato prihaja ravno v Avstriji bolj kot marsikje drugje do izraza vojnokoristiška politika Wall-Streeta. Tej politiki nudijo podporo domači priganjači, avstrijski zunanji minister Gruber pa tem načrtom vneto sekundira. V ameriški reviji »Foreign Affairs« je zapisal: »Avstrija ne rabi državne pogodbe za ureditev njene svobode in neodvisnosti«. Ta wallstreetški agent propagira »status quo«, kot ga želijo imperialisti in vojni hujskači. Tisti namreč, ki ustvarjajo »železno zavezo«, favorizirajo nacistične bandite, obnavljajo nemško in avstrijsko monopolistično diktaturo. V javnem gospodarskem življenju Avstrije zasedajo odločilna mesta najbolj zakrknjeni sovražniki napredka in bivši nacistični kolaboracionisti, kot Joham, Kienböck itd. Pred kratkim je avstrijska oblast vrnila premoženje — 13 gradov — Starhembergu, vodji »Helmweltra« — klerofašističnih oboroženih tolp in Mussolinijevemu agentu ter tako priznala predhodnika nacizma.

V zapadnih conah Avstrije rovarijo formacije fašističnih emigrantov, ki so se zatekli pod okrilje Angloamerikancev. Hegalne in legalne organizacije raznih kriminalnih elementov gojijo utopistične načrte o ponovnem razbojniškem pohodu proti deželam ljudske demokracije. Na procesu v Gradcu proti nedavno odkriti organizaciji NSDAP je vodja te zarotniške tolpe, Souček izpovedal, da je bil povezan z agenti ameriške obveščevalne službe Schallerjem in Voitlom, s katerimi je imel skupen sestanek. Obljubili so mu denar in zahtevali, da jim da seznam bivših hitlerjevskih oficirjev, ki bi delali za ameriško špijonažo.

Vrsta pojavov, kot preseljevanje industrije iz sovjetske okupacijske cone v anglo-ameriško, zaviranje domače produkcije, naraščanje brezposelnosti, gospodarsko in politično povezovanje s tricinjo — pa dokazuje ekonomsko podreditve Avstrije Wall Streetu. To stanje skušajo domači denarni mogotci in vladna klika prikriti pred ljudstvom s histerično propagando, da Avstrija ne more obstojati brez ameriške pomoči.

Vse to dokazuje, da so zapadne cone Avstrije vključene v politične, vojaške in gospodarske kombinacije »zapadnega bloka«, da je ta »najvzhodnejša predstraža« imperialistom prav posebno pri sreči in da ravno zaradi tega ne želijo rešitve avstrijskega problema. Odtod tudi vse zaviranje posameznih problemov in prvotno odklonilno stališče do zahtev sovjetskega zastopnika Koktomova, da mora biti zaslišana jugoslovanska delegacija glede njenih zahtev do Avstrije. Odločna zahteva zastopnika Sovjetske zveze in neizpodbitni argumenti, ki jih je iznesel, pa so končno ovrgli odklonilno stališče Anglo-amerikancev.

Politika, ki jo diktirajo v Avstriji zapadni imperialisti, prihaja na Koroškem v vsej ostrini do izraza.

Slovensko ljudstvo na Koroškem ima za seboj težko oboroženo borbo proti nacizmu, ki je vsemu svetu jasno izpričala odločno zahtevo po združitvi z matičnim narodom in enkrat za vselej odločno ovrгла vse lažnive in puhle argumentacije o neopravičenosti koroških

Slovencev po združitvi z ostalim slovenskim narodom v FLR Jugoslaviji.

Slovensko ljudstvo, ki skupno z naprednimi silami avstrijskega ljudstva bije žilav boj za nacionalne in socialne pravice in razkrinkuje imperialistično politiko, je izpostavljeno neznošnemu pritisku in krivicam.

Zvezni predsednik Renner je na tiskovni konferenci 16. marca t. l. o jugoslovanski zahtevi izjavil, da »smatra za skrajno obžalovanja vredno, da se ponovno načinja vprašanje, ki je bilo že »res indicata«. Ta lažisocialist je tudi sedaj pohitel, da se s svojimi izjavami pridruži predstavniku novega fašizma v Avstriji, kakor je ob »anšlusu« Avstrije k Hitlerjevemu rajhu patetično, obenem pa zavestno pozdravljaj nacistične firerje. Tedaj je proslavljal okupacijo Avstrije po nacističnih četah »z veseljem srce« in preroško izjavljaj: »Razdobje 20 letnega tavanja avstrijskega naroda

je sedaj zaključeno.« Sedaj pa na čelu izdajalskega vodstva avstrijske socialistične stranke peha delovne množice v akcijsko in idejno povezanost z najboljšo reakcionarno avstrijsko stranko in neofašističnimi grupacijami. Hkrati pa z agentom Gruberjem vneto pomaga izvajati politiko anglo-ameriškega imperIALIZMA v Avstriji.

Rennerjeva »prva avstrijska republika« je vzgajala ob zatiranju in preganjanju koroških Slovencev poznejše nacistične krvoloke. Pred šestimi leti so ti pregnali na stotine slovenskih družin in tirali prvih trinajst žrtev na morišče. Leta 1941 pa so prvi planili čez mejo, da bi ponemčili Gorenjsko in Štajersko. Imperialistični govorniki, ki odrekajo koroškim Slovincem pravico do združitve z matičnim narodom, se danes poslužujejo prav te taktike.

»Ob podpori deželne vlade in okupa-

Celovška Mohorjeva družba - orodje germanizatorjev in reakcije

Mohorjeva družba v Celju ugotavlja v svojem opozorilu koroškim mohorjanom, ki je bilo objavljeno v našem listu 9. januarja 1948. med drugim: »Einspieler je ustanovil samo eno Mohorjevo družbo in to za ves slovenski narod. Kdor te ne mara in dela zoper njeno tradicijo, tega naj slovenski narod ne posluša in naj ga nima za svojega.«

To opozorilo je veljalo koroškim mohorjanom, zaključeno je bilo s pozivom, naj ne sledijo samozvanemu vodstvu Mohorjeve družbe v Celvcu, ki je pod vplivom našemu narodu nenaklonjenih ljudi. S tem opozorilom, ki ga je soglasno sprejel odbor Mohorjeve družbe v Celju, je bila jasno pokazana pot vsem, ki hočejo nadaljevati enotnost in kulturni napredek koroških Slovencev, vsem, ki hočejo nadaljevati tradicijo Einspielera in ostalih ustanoviteljev Mohorjeve družbe. To tradicijo pa dosledno in uspešno nadaljuje Mohorjeva družba v Celju, ki si je vedno prizadevala in si prizadeva, da bi tudi na Slovenskem Koroškem opravljala to delo brez motenj in zaprek, kakor je v interesu vseh koroških Slovencev.

Koroški mohorjani so navdušeno pozdravili opozorilo celjske Mohorjeve družbe ter z veseljem in hvaležnostjo sprejeli knjižni dar celjske Mohorjeve družbe, ki je letos po daljšem presledku zopet prišel na Slovensko Koroško. Koroški Slovenci smo že pred opozorilom celjske Mohorjeve družbe spregledali pravi namen ustanavljanja laži-Mohorjeve družbe v Celvcu in ob različnih prilikah protestirali proti zlorabljanju imena in tradicij Mohorjeve družbe v razbijaške namene.

Samozvano vodstvo celovške Mohorjeve družbe, ki uživa pri avstrijskih vladajočih krogih in pri agentih mednarodnega imperializma vso duševno in materialno podporo, je kljub jasnemu in odločnemu opozorilu celjske Mohorjeve družbe nadaljevalo svojo izdajalsko pot in poskušalo po ukazu svojih gospodarjev s trmoglavo vztrajnostjo na ta način razbijati našo narodno enotnost in slabiti našo borbo za svobodo in priključitev k matičnemu narodu. Udejstvovanje celovške Mohorjeve družbe brez sporazuma s celjsko Mohorjevo družbo je narokovala samo težnja po razbijanju narodne enotnosti, samo sovraštvo do resnične slovenske kulture. V teh nagibih je vodstvo laži-Mohorjeve družbe v Celvcu pripravilo ob koncu meseca marca takozvani občni zbor. Ta občni zbor je nedvomno novost v zvezi z dosedanjimi organizacijskimi oblikami delovanja Mohorjeve družbe. Njegovi režiserji so v strahu pred ljudsko voljo in pred mnenjem poverjenikov storili vse, da na njem prava volja koroških mohorjanov ne bi mogla priti do izraza. Občni zbor se je vršil pismeno. Doslej še javno rezultati niso bili objavljeni. Razumljivo je, da bodo režiserji občnega zbora sposobni napraviti in objaviti takšne rezultate, kakršni so njim in njihovim nared-

bodavcem potrebni; pismen občni zbor je odvzel mohorjanom in poverjenikom vsako možnost kontrole. Režiserji občnega zbora samozvane Mohorjeve družbe v Celvcu se prav tako niso pretegnili pri iskanju kandidatov: v začetku kandidatne liste so napisali imena nekaterih znanih imperialističnih agentov, ki so po svojem delu in zadržanju dejansko pomočniki avstrijskih oblasti pri germanizaciji koroških Slovencev. Omenjamo le Podgorca, Blümla in Vinka Zwittera. Ob koncu kandidatne liste pa so vnesli imena nekaterih zavednih slovenskih duhovnikov in starih mohorjanov. To so napravili seveda brez njihovega pristanka, zato so nekateri predloženi kandidati izjavili, da se ne strinjajo s tem, da so bili brez svojega pristanka postavljeni na kandidatno listo in jasno povedali, da niso pripravljeni sprejeti nobene funkcije v odboru celovške laži-Mohorjeve družbe.

Razumljivo je, da razbijaško in protislovensko delovanje celovške Mohorjeve družbe uživa veliko milost pri avstrijskih oblasteh, ki sicer z vsemi sredstvi poskušajo onemogočiti in preprečiti še tako majhne oblike slovenske kulturne aktivnosti. Deželni glavar je v isti sapi,

Pogodba o prijateljstvu med Bolgarijo in CSR - nositeljica miru

V Pragi so pred par dnevi podpisali pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči med CSR in Bolgarijo.

V uvodu pogodbe ugotavlja, da ta odgovarja pravi čustvom obeh slovanskih narodov, ki jo smatrajo za potrebno za svojo neodvisnost. Ta pogodba mora predstavljati važen činitelj za sodelovanje z vsemi ostalimi slovanskimi demokratičnimi državami z namenom, da se zajamči mir.

Obe državi se obvezujeta, da bosta napravili vse mogoče, da preprečita v bodoče sleherni napad Nemčije ali katere druge države, ki bi bila posredno ali neposredno zaveznica Nemčije. Obe državi se dalje obvezujeta, da bosta sodelovali pri sleherni mednarodni akciji v smislu ustanovne listine OZN v programu miru in da ne bosta podvzeli nobene diplomatske akcije, ne da bi se prej o tem sporazumeli. Končno poudarjata svojo voljo, da bosta utrdili svoje gospodarske in kulturne odnose. Pogodba velja za 20 let in se bo lahko podaljšala.

Po podpisu pogodbe je bolgarski ministrski predsednik Dimitrov v svojem govoru poudaril zgodovinsko važnost te pogodbe, nositeljice miru, ki so jo sklenili v trenutku, ko je položaj na svetu izredno napet in ko razni avanturisti, ki bi hoteli zavladati nad svetom, vodijo namenoma propagando za vojno proti demokraciji in socializmu. Dimitrov je nato nadaljeval: »S tem prikrivajo pod povsem umetnim vojnim histerizmom reakcionarne načrte, ki jih želijo izvajati

cijske sile je bila osnovana Zveza domovini zvestih južnih Korošcev«, pravi ta neonacistična organizacija v letaku, ki ga je razširila ob ustanovitvi. Isti imperialistični pokrovitelji so oživili tudi »Zvezo za Mežiško dolino« in »Zvezo za Spodnjo Štajersko« — žarišče ponovne agresije proti FLRJ in zbirališče bivših petokolonašev. Povsem jasno je, da dajejo z oživljenjem teh vojnokoristiških skupin in zavračanjem upravičenih jugoslovanskih zahtev po priključitvi Slovenske Koroške vzpodbudo stoletnim tlačiteljem slovenskega ljudstva na Koroškem. S svojim zadržanjem ponovno pomagajo na noge tistim silam v Avstriji, ki so bile razorožene in razbite v sedanjih protifašistični vojni. Kljub vsemu nasilju in spletkam pa gre slovensko ljudstvo na Koroškem neomajno dalje po poti nacionalne osvoboditve in združitve z matičnim narodom. V taboru naprednih sil ob sodelovanju z avstrijskim naprednim gibanjem, se bori proti imperialistično-nacističnim nakanam. Od zahtev po priključitvi Slovenske Koroške in drugih utemeljenih ter upravičenih zahtev vlade FLRJ pa ne bodo odstopili tudi jugoslovanski narodi, ki so v zadnji vojni doprinesli ogromen krvni davek in utrpeli težko materialno škodo.

ko je izjavljaj, da koroškim Slovincem niso potrebne slovenske srednje šole, poskrbel, da je dobila Mohorjeva družba v Celvcu dovoljenje za izdajanje knjig. Delovanje Mohorjeve družbe v Celvcu na vse pretege hvalijo časopisni združene reakcije. Posebno pozornost ji posveča glasilo šovinističnega BHS-a »Unsere Heimat« in glasilo angleške obveščevalne službe »Koroška kronika«, ki jo pišejo v glavnem fašistični begunci iz Jugoslavije. Podgorec je populariziral svojo Mohorjevo družbo v goriški »Demokraciji«, ki je bila pred kratkim na sodnem procesu proti Bitenčevi špijanski bandi v Ljubljani razkrinkana kot glasilo goriškega špijanskega centra proti Jugoslaviji. Vsa ta dejstva povedo dovolj. Vsi sovražniki slovenske kulture in svobode koroških Slovencev so živo zainteresirani na razbijaškem delovanju samostojne celovške Mohorjeve družbe, ki jim je potrebna pri izvrševanju njihovih protislovenskih nakleпов.

Koroški mohorjani, ki nam je Mohorjeva družba v preteklosti nudila mnogo dobrih knjig v slovenskem jeziku in nas kulturno in narodno vzgajala, odločno obsojamo, da se Mohorjeva družba v Celvcu zlorablja v protislovenske namene. Za nas obstoja samo ena Mohorjeva družba v Celju, katere člani smo in smo bili, njej bomo ohranili tudi vse zaupanje v bodoče.

v svojih in drugih državah. Dimitrov je zaključil z besedami: »Živela Češkoslovaška! Živela Sovjetska zveza, naša zaveznica in zaščitnica v borbi, ki jo vodimo za zgraditev našega gospodarstva, naše kulture in naše vojaške sile.«

Češkoslovaški ministrski predsednik Gottwald je v svojem govoru najprej poudaril, da bo ta pogodba enako koristna obema državam in bo predstavljala temelj za njuno varnost ter kulturno in gospodarsko neodvisnost. Nato je izrazil hvaležnost Sovjetski zvezi, ki je dala možnost slovanskim narodom, da si ustvarijo svobodno obstoj.

Omenil je nato sedanjo napetost in negotovost, ki so ju ustvarili novi kandidati za svetovno nadvlado in je nato dejal: »Nedvomno ta pogodba ne bo vseč vojnim hujskačem, toda z navdušenjem jo bodo razen nas sprejeli tudi napredni ljudje vseh držav, ki jo smatrajo kot nov korak na poti miru.«

Prško prebivalstvo je z navdušenjem pozdravljalo bolgarsko delegacijo in še posebno predsednika Dimitrova. Tako so delavci tovarne motorjev za letala in avtomobile priredili manifestacijo na čast Dimitrovu in delegaciji ter dali tovarni ime »Dimitrov«.

Zene češkoslovaškega industrijskega bazena v Moravski Ostravi so Dimitrovu sporočile, da so poslane v dar bolgarskim otrokom 2500 kg sladkorja, da na ta način proslavljajo prihod bolgarske delegacije v Prago.

Tone Fajfar:

Obletnice Osvobodilne fronte v partizanih

Ustanovitev OF 27. aprila 1941 je zarisala v zgodovino slovenskega naroda začetek novega velikega razdobja, ki se je rodilo v nezastlišano junaški in težki borbi vsega našega ljudstva. Od prvega trenutka smo se zavedali, da pomeni ustanovni sestanek prelomnico v naši zgodovini, od prvega trenutka smo vsi tudi verovali, da mora zamisel in odločitev, ki je padla ta teden, uspeli in doživeti zmagoslavje. Ta vera je spremljala vodstvo Fronte in partizanske borce skozi vsa razdobja borbe. Prihajali so trenutki, v katerih je bila vera v zmago postavljena na težko preskušnjo, ko so nas navalile strahotne težave, ko je zgedalo, da bo volja našega ljudstva zdrobljena ter osvobodilno gibanje zadušeno v ognju in krvi. Sovražnik je bil mnogokrat prepričan, da je osvobodilno gibanje zatrl, dostikrat je pisal o zadnjih ostankih partizanov, ki preplašeno begajo po gozdovih in rešujejo svoja bedna življenja. Toda neomajna vera v zmago ter skrajna odločnost je znova okrepila borbo, pripravila sovražniku čedaje hujše udarce ter končno uspela v popolni zmagi, vredni velike vere in nadčloveške odločnosti.

Prva obletnica

Pomlad 1942. V teku so siloviti nastopi Italijanov in prvih organiziranih skupin - bele garde - proti osvobodilnemu gibanju v Ljubljani. Mobilizacija v partizane se razvija. Okrog prvega jedra partizanov, ki je preživelo trdo zimo, se zbirajo že tisoči novih borcev. Pred nami je prva partizanska ofenziva po vsem Dolenjskem in Notranjskem. Stane zbirati svoj odred v hribih za Golovecem dolgi do Smarja in Police. Bebler organizira bataljone v Suhi Krajini. Daki in Stjenka na Notranjskem. Še nekaj dni, in pričeli bodo osvobajati prvo partizansko ozemlje, začenši od Kolpe. Prvega maja bo osvobojen Brod. Italijane bo prevzela panika ter bodo bliskoma izpraznjevali vse izolirane postojanke po Dolenjskem in Notranjskem. V ograjeno Ljubljano prihajajo odmevi partizanskih pušk iz bližnje okolice.

Uspehi Hitlerja so na višku. Njegova vojska stoji pred Moskvo in Leningradom, približuje se Stalingradu in Kavkazu. V Afriki stoji na meji Egipta. Vsa Evropa je pokorjena — razen Jugoslavije. Preklinjamo govornice londonskega radia — Kuharja, Gabrovska in Kreka — ki pošilja Slovincem razkrajalne nasvete o previdnosti, pameti in potrpljenju ter o dolgotrajnosti te vojne. Njihovo govorjenje povzroča omahljivost in zaskrbljenost posebno med srednjimi sloji, naperjeno je naravnost proti akciji Fronte za stopnjevanje borbenosti.

Izvršni odbor je še v Ljubljani. Živimo po tajnih stanovanjih in bunkerjih. Pripravljamo se za odhod na Dolenjsko, od koder bo lažje voditi osvobodilno gibanje. Čez dobrih štirinajst dni smo odšli — vrnili se bomo čez tri leta.

Druga obletnica

Pomlad 1943. Nekaj dni je od tega, kar smo se vrnili na Rog, kjer smo v poletju doživeli prvo veliko italijansko ofenzivo. Po Podlipoglavu in Dolomitih, od koder so nas Italijani skupno z Nemci vrgli z veliko silovitostjo, nas je znova sprejela prostranost roških gozdov. Rog je tako postal središče naše borbe do osvobojenja.

Prepisal bom nekaj odstavkov iz svojega dnevnika ter tako skušal obuditi spomin na razpoloženje in doživetje druge obletnice Fronte:

20. aprila: »Hrib in gozd sta dala zavetje svobodi in življenju našega naroda. Vseposod po naši zemlji mrtvaško

opustošenje, mesta in trgi obdani z žico, ljudstvo prepuščeno brez zaščite nasilniškemu tujcu in domačemu Judežu. Grobovi drug poleg drugega, narod ječi. V hribu in gozdu pa vlada svoboda. Tod žive slovenski ljudje, ki si niso pustili vzeti svobode, ki niso sklonili vratu pred nasilniki. S puško v roki udarjajo po krivičnih, neizprosno sejejo seme pravice tlačnemu ljudstvu, ne okupatorske vojske ne tolpe prodanih Judežev jim ne morejo do živlega. Tu se zbirajo, od tu napadajo zatiralce in od tu bodo nekoga sončnega dneva udarili v mesta in vasi ter jim prinesli svobodo, prinesli maščevanje za prestane krivice, prinesli trdo in neizprosno sodbo vsem krivnikom. Blagoslovljen slovenski gozd — zakaj brez tebe bi bil naš narod v teh strašnih dneh pokopan!«

28. aprila: »Včeraj, na obletnico ustanovitve OF, smo se zbrali na Pugledu, kamor je Izvršni odbor sklical vse aktiviste z Dolenjske in Notranjske, da uredi notranje razmere v Fronti v duhu »dolomitske izjave ustanovnih skupin«. Tisto noč smo prespali v svilih poleg slavnostne dvorane, ki je bila prirejena iz edinega še celega skednja. Na Žibnu tik Pugleda. Zjutraj se je razvilo na Pugledu pravo mravljišče: znani in neznani obrazi z vseh strani so se zbrali ter se pozdravljali. Zjutraj smo zvedeli razveseljivo novico, da sta priomala za nami Luka (Leskovšek) in Kocbek. Oba smo pustili na poti z Dolomiti v krimski bolnici. Tako bo zdaj naša družina popolna...«

2. maja: »Nekaj dni že nisem napisal niti besede v svoj dnevnik. Vanj sem vrgel samo nekaj obrazov z našega zborovanja. Dan in noč sem bil zaposlen. Zato bom skušal zdaj zaznamovati glavne vtise z našega zborovanja.

Prepričan sem, da naše zborovanje za razvoj OF ni bilo dosti manj pomembno kakor sama njena ustanovitev. Dve leti sta morali preteči, da smo dosegli zadnjo medsebojno jasnost in da se je naša skupnost tudi v naših srcih utrdila. Prihod in odhod z zborovanja razločno označujeta uspeh, ki smo ga doživeli. Prihajali in pozdravljali smo se nekako v zadregi, bolj kakor srečujoči se tuje kot pa ljudje istih streljenj. Včeraj, ko smo se poslavljali, kar nismo mogli narazen. Znova in znova smo si podajali roke, malo, da se nismo objemali. In žal nam je bilo vsem skupaj, da se moramo ločiti. Bogve kdaj se bomo spet sešli — in če se bomo sploh kdaj še vsi zbrali. Morda se marsikdo od tovarišev ne bo več povrnil med nas. Nenadoma, sredi življenjskega dela, mu bo nekje omahnil korak. Tisoče nevarnosti preži na te naše ljudi — in vendar grede vanje mirno in brez bojazni, z veseljem in pesmijo v ustih. Po vsej Sloveniji leže neznani grobovi njihovih tovarišev, močnih in hrabrih ljudi, ki se ne umaknejo z bojišča niti takrat, ko naša vojaška sila ne more vzdržati v njihovih področjih. Skoraj mimo vsakega se je že plazila smrt, skoraj vsakemu je že za las manjkalo, pa bi se mu ustavilo življenje — in glej jih, kako mirni in samozavestni ljudje so tol Nikjer ne opaziš na njihovih licih znamenj nervoznosti in propadanja. To je mladi junaški, novi slovenski rod, ki bo zamenjal starega, propadajočega, hlapčevskega, strahopetnega in slabotnega.«

Začeli smo 28. aprila popoldne. Skedenj, ki je na Pugledu edini preživel lantsko italijansko požiganje, se je spremenil v okrašeno zborovališče. Spredaj velika slovenska zastava z zvezdo, ob straneh slike Prešerna, Cankarja, Tita in Stalina, vse stene v zelenju in napisih. Primož (Turnher) vodi. Zapjemo himni naše borbe, Naprej zastave Slave in internacionalo.

Predsednik Vidmar nas pretrese s svojim govorom. Zgrabi nas in potegne za seboj. Z njim potujemo po zgodovini svojega naroda, pred nami razkrije velike duhove Prešerna, Levstika in Cankarja, usodo malega naroda vsaja v naša srca in razgrinja iz naše borbe vstajajočo prihodnost. Zadržujemo dih, solze silijo v oči. Da, vredno je trpeti, se boriti in umirati za novo življenje, ki ga kujemo.

Pozdravi zastopnikov Srbov in Črnogorcev, naše vojske. Tesna povezanost in navezanost na bojne tovariše utrjuje v nas vero v zmago.

Začnemo z glavnim delom zborovanja: spoznavanje bistvenih vprašanj naše borbe in skupnosti. Krištof (Kardelj) je prevzel to najvažnejše delo. Počasi odgrinja zastore, ki so doslej marsikomu branili pogled v globine družabnih zakonitosti. Od stopnice do stopnice nas vodi k spoznanju. Jasnost se z njegovimi besedami pretaka v naš razum... Naslednji dan spet nadaljuje. Ko konča, je nebo nad nami spet jasno in čisto. Dvomi, strah, nemir, negotovost so izginili.

Dodatni referati Andreja (Rusa) in moj še z naših strani utrdijo in poudarjajo vodilno snov.

Nato razgovor, v katerem prvi nastopi Kocbek, za njim še mnogi tovariši. Pri katerih še zaslutiš sence nejasnosti. Znova vstane Krištof, z jasno, prepričljivo besedo odstrani še poslednjo nejasnost.

Peter (Kidrič) je tretji dan razgrnil pred nami smernice praktičnega organizacijskega dela. Vprašanje taktike je doslej marsikomu delalo skrbi in preglavice. To je prav za prav skrivnost, umetnost pridobivanja ljudskih množic in njihovega vodenja.

Četrti dan smo imeli podrobne razgovore in sestanke. Bil je prvi maj. Vsi skupaj smo priredili prisrčno prvomajsko proslavo. Močno so se razlegale revolucionarne pesmi. Po nekaj deževnih dneh je spet sijalo sonce. Vse je praznovalo. Nikjer strela, niti sovražnih letal.

Tako smo praznovali drugo obletnico.

Tretja obletnica

V tretjem letu smo dosegli kapitulacijo Italije, nemško ofenzivo, bili smo v Jajcu na zasedanju AVNOJ-a. Preko zimo se je osvobojeno ozemlje spet utrdilo, nihalo je samo na robovih, kjer so se dan za dnem vršile silovite borbe z Nemci in Rupnikovimi domobranci.

V dnevniku imam zapisano pod 26. aprilom: »Domobranci so te dni začeli z ofenzivnimi nastopi na Dolenjskem. Vdrli so v Žužemberk, Mirno peč in Trebnje, kjer so se začeli utrjevati. Izrabili so odsotnost naših brigad, ki so se prejšnji teden koncentrirale na progi Kočevje — Ljubljana. Nekatere vesti govore celo o večjih nemških premikih, kar bi pomenilo bližnjo ofenzivo proti našemu svobodnemu ozemlju; najbolj verjetno pa je, da skušajo domobranci vzpostaviti nove postojanke in s tem razsekati Dolenjsko. Naše brigade že začenejajo z napadi. Najbrž so to novoizvežbani domobranci, ki so pred kratkim v Ljubljani po škofovi maši in skupnem obhajilu prisegli zvestobo Rupniku in Hitlerju... V zvezi z povečano vojaško aktivnostjo opažamo tudi povečano politično delavnost belogardistov in njihovih zaupnikov. To vidimo na Notranjskem, Dolenjskem in v Suhi Krajini. Posebno aktivni so postali duhovniki...«

Te dni so Rusi zavzeli Odeso, kmalu za tem tudi Sebastopol na Krimu. Prišli so na mejo Karpatske Ukrajine. V Italiji se je začela ena izmed zavzeznih ofenziv, ki je obetala spet napredovanje za nekaj kilometrov.

V taki situaciji smo praznovali tretjo obletnico. Navajam spet dnevnik:

28. aprila: »Včeraj smo ves dan praznovali triletnico OF. Ob 11. uri je bila kratka slavnostna seja IOOF in navzočih članov plenuma. Zvečer ob sedmih se je začela skupna taboriščna proslava z daljšim govorom tov. Petra ter nekaj točkami gledališkega programa. Ob tej priliki je bil prebran ukaz Glavnega štaba o povišanju vseh članov naše straže v podčastnike. Zvečer veselica, ki se je za nekatere, ki so vzdržali, končala šele danes popoldne...«

Danes popoldne nas je Luka končno še razveselil z vestjo, da se Nemci umakajo z Žumberka, potem ko so jih naši pgnali z meje pri Radatovcih. Zato jutri odpotujemo v Črnomelj, kjer bo Narodno gledališče priredilo slavnostno prireditev za triletnico.«

29. aprila zvečer je bila v Črnomlju slavnostna akademija ob triletnici OF. SNG (Slov. narodno gledališče) je skušalo podati zgodovino OF. Nekatere točke so bile dobro izbrane, zlasti recitacije iz Cankarja. Celota pa ni napravila močnejšega vtisa... Pred začetkom proslave smo poslušali daljše govore J. Vidmarja, ki je s kulturnega stališča obravnaval pomen OF, dr. A. Kržišnika, generala Avšiča ter zastopnikov zavzeznih misij. Vsi govori so trajali skoraj dve uri.

Naslednji večer je bilo na Črnomeljskem trgu veliko zborovanje, katerega so se udeležili ljudje iz vse Bele Krajine. Razpoloženje ljudi je bilo dobro, enako tudi organizacija, govori pa so se spet toliko zavlekli, da so morali trije govorniki, ki so bili še na sporedu, odstopiti...«

Četrta obletnica

Trdno smo bili prepričani, da bomo četrto obletnico praznovali že v svobodi, toda zgodovina se je vrtela počasneje od naših želja. Zadnja obletnica v partizanih je našla Izvršni odbor v Beli Krajini na Dobljski gori. Semkaj se je preselilo vodstvo Fronte za božič 1944.

Vse je živelo v nestrpnem pričakovanju konec. Četrta armada je osvobodila Liko in že napadala Reko. Slovenske edinice so se ji pridružile in izpraznile osvobojeno ozemlje Dolenjske in Bele Krajine. Čez nekaj dni bo osvobojen Trst in nato Ljubljana. Zaradi groznice pričakovanja je bila proslava skromna. Kmalu bo treba na pot skozi Gorski kotar in Istro v Trst, v Ajdovščino, kjer bo ustanovljena Narodna vlada in 10. maja se bomo zbrali v osvobojeni Ljubljani.

Sam sem četrto obletnico učakal — prav tako v grozničavi nestrpnosti — v Londonu. Pripravil sem kratek govor za londonski radio, ki je moral poprej skozi strogo cenzuro. Ker sem bil tik pred odhodom v domovino, sem ga dal posneti na ploščo, ki so jo potem kljub takrat že neprijaznemu odnosu do nas vključili 27. aprila v slovensko oddajo.

Obletnice postanejo lahko sčasoma tradicionalna navada brez globokega doživljanja njihove velike vsebine. Vsebinske naše obletnice ne sme nikdar zvedeneti. 27. april je simbol svobode, heroizma in nezadržnega razvoja slovenskega naroda.

27. april ni slučaj, tega praznika nam zgodovina ni poklonila na krožniku, ampak je rezultat velikih prizadevanj naših najboljših ljudi. Pred dnevi smo praznovali desetletnico Komunistične partije Slovenije. Brez komunistične partije, ki so jo vodili taki ljudje kot Kardelj, Kidrič in drugi, bi v slovenskem narodu ne našli združevalne avantgarde sile, ne bi našli organizatorja in prvoborilca za narodne in družabne pravice slovenskega ljudstva. Ona je v težki borbi za časa stare Jugoslavije pripravila tla za vsebino in obliko 27. aprila. Njena zasluga je, da je osvobodilna borba, ki so jo italijanski časnikarji imenovali »blazno junaštvo«, uspela kljub najtežjim pogojem.

27. aprila je tudi izhodišče novega življenja zraslo v velikem trpljenju in žrtvah, iz njih se je razvilo ter nam odprlo pot plodnosne prihodnosti. Napori in žrtve osvobodilne borbe so nas utrdili v pripravljenosti, da danes in v bodoče ne bomo pomišljali pred nikakršnimi žrtvami, ki so potrebne za utrditev naše narodne in družabne svobode.

Vsako leto na današnji dan si bomo poklicali vse to v spomin ter se utrjevali v delu za srečo in blaginjo svojega ljudstva.

**NA ŽIVILSKE NAKAZNICE 40. DODELITVENE PERIODE DOBIMO PRED-
HODNO NASLEDNJA ŽIVILA:**

Dobl se:	kruh			mast		sladkor		pšenični zdrob			ovseni kosmitel		grah	
	200 g	500 g	1000 g	140 g	180 g	280 g	600 g	740 g	900 g	1000 g	1700 g	250 g		700 g
1 Normalni oskrb. nad 18 let	3		1, 2	5		4						6		7
2 Mladina od 12-18 let	3		1, 2	5		4						6		7
3 Otroci od 6-12 let	3		2	5		4						25		
4 Otroci od 3-6 let	3		1, 2	5		4					26			
5 Otroci do 3 let		1		5		4				26				
6 Delni samooskrb. s maslom nad 18 let	103		101, 102			104						106		107
7 Mladina od 12-18 let	103		101, 102			104						106		107
8 Otroci od 6-12 let	103		102			104						125		
9 Otroci od 3-6 let	103		101, 102			104					126			
10 Otroci do 3 let		101				104				126				
11 Delni samooskrb. s mesom in maslo nad 18 let	203		201, 202			204						206		207
12 Mladina od 12-18 let	203		201, 202			204						206		207
13 Otroci od 6-12 let	203		202			204						225		
14 Otroci od 3-6 let	203		201, 202			204					226			
15 Otroci do 3 let		201				204				226				
16 Delni oskrb. s maslom, mesom in maslo nad 18 let	303		301, 302			304						306		307
17 Mladina od 12-18 let	303		301, 302			304						306		307
18 Otroci od 6-12 let	303		302			304						325		
19 Otroci od 3-6 let	303		301, 302			304					326			
20 Otroci do 3 let		301				304				326				
26 Kršna nakaznica za samooskrb.			406, 407, 408, 409, 410											
27 Dodatna nakaznica za nastavljeno				502										
28 Dodatna nakaznica za delavce		603 617 620		602 616										
29 Dodatna nakaznica za težke delavce			703, 710, 717, 720		702 721									
30 Dodatna nakaznica za tozake			803, 810, 815, 817, 820	816	802 821									
31 Nakaznica za bod. in doj. matere					905 906			909						

Poleg tega še dobimo:
1400 gramov krompirja na odrezke 612 A, 615 A, 712 S, 715 S, 812 Sst, 825 Sst.
Ovsenih kosmičev dobimo na odrezke B 506 in 512 350 gramov, na odrezke A 606 in 624 350 gramov, na odrezke S 706 in 724 500 gramov, na odrezke Sst 806 in 824 700 gramov in na nakaznico za doječe matere na odrezek 910 900 gramov.
Graha dobimo na odrezke B 505 in 511 250 gramov, na odrezke A 605 in 613 500 gramov, na odrezke S 705 in 713 750 gramov in na odrezke Sst 805 in 813 750 gramov.
Na odrezke 401 E in 401 Jgd dobimo 500 gramov sladkorja.
Na odrezke 401 K, 401 Klk in 401 Klst dobimo 840 gramov sladkorja.
Na odrezke 709 S in 809 Sst dobimo 100 gramov sladkorja.
Na odrezek 912 M dobimo 420 gramov sladkorja.
Mesa dobimo na odrezke B 501 in 507 200 gramov, A 601, 607 in 619 200 gramov, S 701, 707, 719 in 722 200 gramov, Sst 801, 807, 819 in 822 200 gramov in na nakaznice za doječe matere na odrezke 901, 902 in 903 200 gramov.

Na odrezke 1 E, 1 Jgd, 101 E, 101 Jgd, 201 E, 201 Jgd, 301 E in 301 Jgd dobimo namesto 1000 gramov kruha lahko 500 gramov testenin.
Na odrezke 3, 103, 203 in 303 dobimo namesto 200 gramov kruha lahko 125 gramov kavinah nadomestkov.
Na tedenske odrezke I do IV, ki so označeni s »40«, dobimo na nakaznice za krompir 34 — 42 skupno 5600 gramov krompirja in na tedenske odrezke I do IV, ki so označeni s »40« in žigosani s »Klste«, dobimo na nakaznice za krompir 34 — 42 skupno 2800 gramov krompirja.
Pšenične moke dobimo zaenkrat 750 gramov. Dobimo pa jo na odrezke živilskih nakaznic 40. dodelitvene periode, ki se glasijo na 50 gramov kruha in so označeni z »W«, to pa v razmerju 100:75.
Prednaročilo slaščic za otroke
V 40. dodelitveni periodi dobijo vsi otroci od 0 do 12 let 100 gramov slaščic. Za to pa je potrebno prednaročilo v času od 26. do 30. aprila 1948.
Za prednaročilo slaščic se uporabijo odrezki 24 K, 24 Klk, 24 Klst, 124 K, 124 Klk, 124 Klst, 224 K, 224 Klk, 224 Klst, 324 K, 324 Klk, 324 Klst, 402 K,

402 Klk in 402 Klst živilskih nakaznic 40. dodelitvene periode.
Na odrezke 27, 127, 227, 327 in 403 živilskih nakaznic 40. dodelitvene periode dobimo 200 metrov sukanca (šivalne niti). Navedeni odrezki veljajo od 26. 4. do 30. 9. 1948.
Odrezki za sukanec, ki so bili objavljeni 29. januarja 1948 na nakaznice 37. dodelitvene periode, se podaljšajo do 30. junija 1948.
Sol v prosti prodaji
Kakor sporoča deželni prehrambeni urad, se dobi sol v bodoče v prosti prodaji.

V 40. dodelitveni periodi dobimo na nakaznice za tobak naslednje količine cigaret:
Na odrezek R 1 10 cigaret »Austria 3«, na odrezke R 3 in R po 10 cigaret »Austria 2«, na odrezek R 5 10 cigaret »Austria C«, »Austria C« stane 30 grošev komad.
Namesto »Austria 3« in »Austria C« se lahko dobijo »Austria 2«; »Austria 3« in »Austria C« pa se dobijo samo na zgoraj navedene odrezke. V kolikor so v zalogi, dobimo namesto cigaret lahko tudi cigare in tobak na vse veljavne odrezke v razmerju kot do sedaj.

Od „človekoljubnega“ načrta do vojaškega programa

Pred desetimi meseci se je Marshallov načrt predstavil kot »človekoljuben« ukrep za pomoč pri obnovi Evrope. Pred kratkim pa, ko sta ga obe zbornici ameriškega kongresa odobrili v dokončni obliki, so ga jasno označili kot vojno orodje proti SZ in proti razmahu socializma po vsem svetu.
Pred desetimi meseci se je ves ameriški tisk zgražal ob sami misli, da bi ta načrt utegnil biti naperjen proti kakršni koli ideologiji ali proti kateremu koli narodu. Danes pa kongres sam slovesno proglašča, da je to napadalno orodje »proti komunizmu« v Evropi in po vsem svetu. Kako to, da je prišlo tako hitro do take »preobrazbe«?
Nihče še ne ve točno, kako bodo uporabljali 6.200 milijonov dolarjev, ki jih je odobril kongres. V izglasovanem zakonu sta podrobno označeni samo dve vsoti: 409 milijonov dolarjev za neposredne vojaške izdatke na Kitajskem, v Grčiji in v Turčiji ter 300 milijonov dolarjev investicij zasebnih ameriških kapitalov v Evropi.

paracije, ki jih mora Nemčija odplačevati z oddajo industrijskih naprav.
Čeprav je pod pritiskom javnega mnjenja kongres črtal Španijo iz spiska držav koristnic Marshallovega načrta, vendar ni nobena tajnost, da bo kljub temu Francosa Španija prejela ameriško pomoč. Tu gre le za vprašanje taktike in ne načela. To pomoč bodo namreč lahko nudile zasebne banke, tako da ne bo prišlo do »javnega škandala«. Predlog o vključitvi Španije v načrt evropske obnove niso kritizirali zato, ker bi fašistični režim prejel pomoč, marveč zato, ker so s tem predlogom po nepotrebnem izpostavili ERP kritiki nasprotnikov. Ravno v trenutku, ko se je Truman odločno uprl sprejemu Španije v »evropsko obnovo«, se je njegov osebni zastopnik Myron Taylor razgovarjal s Francosom v Madridu.
Tisk Wall Streeta je dal odkrito duška svojemu veselju, da se je Marshallov »človekoljubni načrt« spremenil v vojaški program. Preden je Truman izdal poziv za uvedbo obvezne vojaške službe, so ameriški potrošniki začeli močno omejevati nakupe. Za letošnje velikonočje se je prodaja na drobno znižala za 10 odstot. v primeri z lanskimi prazniki. Februarja letos je štavilo brezposelnih naraslo že na 2 milijona 600 tisoč. Tudi padec cen kmetijskih pridelkov je prizadel poslovne kroge.
Pred letom dni je objava Trumanove doktrine dvignila cene na trgu, ki so do tedaj padale. Danes glasila Wall Streeta pričakujejo, da bo načrt o obvezni vojaški službi imel isti za njih dobičkonosni učinek. Juornal of Commerce takole komentira načrte o oboroževanju: »Znatno zvišanje vojaških izdatkov mora delovati v poslovnih zadevah, kot bič, ki je po mnenju gospodarstvenikov potreben, da prepreči možnost gospodarske krize v letu 1948.« Zato list navdušeno odobrava načrt o vojaških izdatkih, ki bo začasno preprečil zmanjšanje dobičkov velikih industrijskih družb.

Prve predloge konference 16 držav v Parizu je ameriško zunanje ministrstvo gladko odbilo in nato samo sestavilo »načrt za obnovo Evrope« (ERP), s katerim je močno znižalo evropske zahteve po surovem jeklu in težkih strojih. Ponovno so Američani znižali kredite za industrijske naprave, medtem ko dajejo vedno večji poudarek težkim vojaškim izdatkom.
Ameriška zbornica proučuje sedaj zakonski osnutek o posojilu in najemu v znesku 2 milijard dolarjev za dobavo orožja »marshalliziran« Evropi. Ta vsota pa predstavlja samo trenutno razpoložljive kredite. Kmalu pridejo na vrsto še drugi zakonski osnutki za odobritev novih kreditov.
Načrt, ki ga je odobrila pariška konferenca 16 držav za povečanje trgovine med Vzhodom in Zahodom, je bil stvarno razveljavljen po določilu ERP-ja ki prepoveduje izvoz težkih strojev in »vseh predmetov, ki utegnejo služiti za vojno«, v SZ in Vzhodno Evropo. Zakon o ERP-ju pooblašča svojega upravnika Hoffmana, da prepove pošiljanje kakršnih koli predmetov z Zapada na Vzhod. Upravnik ERP-ja tudi lahko ustavi re-

misel, pobral je časnike zadnjih dni, tiho, po prstih stopil skozi vežo in naglo odprl v kuhinjo.
Katina je sedela ob ognjišču, podirala neko staro obleko, se nasmehnila v roke in pela. Prestrašila se je, da bi ji bilo delo skoraj padlo iz rok. Saj ji brat nikoli ni prepovedal takih pesmi, le pred materjo jih ni smela peti, vendar je bila v zadregi. Srce ji je prekipevalo, a ni mislila, da jo kdo sliši.
»Kaj poješ?« se je smejal; ko je opazil njeno rdečico, je obrnil besedo drugam. »Tu bom nekoliko. Stopi po luč in po vino.«
Katina je brž skočila skozi vrata.
Kuhinja je bila starinska, v posebnem prizidku hiše. Vse nizko, majhno, zakačeno, sajasto, z enim samim oknom, ki je gledalo na vrt in dvorišče. Široko, nizko ognjišče z umetno kovanim železjem in verigami. Po materinem odhodu mu je večkrat prišlo na misel, da bi dal sezidati novo kuhinjo, a se nikoli ni mogel do konca odločiti. Preveč spominov je bilo združenih s tem intimnim prostorom. Marsikateri večer je predsedel na nizkem stolcu ob zidni omarici, v katero je polagal časnike in knjige. Zunaj

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC
FRANCE BEVK

Pokrižal se je, tedaj je bila polomljena cvetica že napol pozabljena. Znova ga je objelo pozabljenje in občutek čiste sreče. Z obronka je zagledal v daljavi domačo vas. Stopil je hitreje, se oziral okrog in opazoval igro barv v prirodi. Počasno prelivanje zlatega v rdeče, v vijoličasto, v modrikasto sivo, dokler ni mrak dolin splezal prav do vrhuncev gora in se zgostil v temo.
Bila je že noč, ko je dospel v vas. V vežah so goreli ognji in se svetili na klanec, pred pragovi so se še vedno igrali otroci... Katina se je začudila. Skoraj frlela je iz kuhinje v izbo, ko mu je nesla večerjo. Zadnje čase je bil tako čuden, tako spremenjen in upal, kakor da to ni več on. Bala se je zanj; prejšnjo noč se ji je ta strah pritaknil še v sanje. Toda zdaj, se ji je zdelo, je bil zopet ves prejšnji.
»Ali naj prinesem vina?« ga je vprašala.

»Da, prinesi!« jo je gledal z nasmehom na vedrem obrazu. »Zapečatenost steklenico. Ali je še katera v shrambi?«
Zapečatenost steklenica je prišla na mizo le, kadar je imel kak posebno imeniten obisk. Vino ni bilo močno, a staro, prijetnega duha in zelo plemenito. Nalil ga je kozarec in ga pogledal proti luči. Bilo je čisto, obrobljale so ga drobne kapljice. Teknilo mu je, kri mu je bolj živo zaplala po žilah.
Naslonil se je in rahlo zamižal od ugodja. Izogibal se je misli na sedanost, najrajši bi se bil potopil v sladke spomine. Ta večer se mu je zahotelo družbe. Posluhnil je. Skozi priprta vrata, skozi vežo mu je prišla pesem na uho. Pela je Katina, ki je samevala v kuhinji. Bila je neka ljubezenska pesem, ki jo je pogosto slišal od fantov in deklet; z leti si je nehotе prisvojil njen napev. Zabundal jo je za Katino, noga mu je udarjala takt. Zavedel se je, se zasmeljal in zmajal z glavo. Prišla mu je neka

misel, pobral je časnike zadnjih dni, tiho, po prstih stopil skozi vežo in naglo odprl v kuhinjo.
Katina je sedela ob ognjišču, podirala neko staro obleko, se nasmehnila v roke in pela. Prestrašila se je, da bi ji bilo delo skoraj padlo iz rok. Saj ji brat nikoli ni prepovedal takih pesmi, le pred materjo jih ni smela peti, vendar je bila v zadregi. Srce ji je prekipevalo, a ni mislila, da jo kdo sliši.
»Kaj poješ?« se je smejal; ko je opazil njeno rdečico, je obrnil besedo drugam. »Tu bom nekoliko. Stopi po luč in po vino.«
Katina je brž skočila skozi vrata.
Kuhinja je bila starinska, v posebnem prizidku hiše. Vse nizko, majhno, zakačeno, sajasto, z enim samim oknom, ki je gledalo na vrt in dvorišče. Široko, nizko ognjišče z umetno kovanim železjem in verigami. Po materinem odhodu mu je večkrat prišlo na misel, da bi dal sezidati novo kuhinjo, a se nikoli ni mogel do konca odločiti. Preveč spominov je bilo združenih s tem intimnim prostorom. Marsikateri večer je predsedel na nizkem stolcu ob zidni omarici, v katero je polagal časnike in knjige. Zunaj

je piskala burja, on pa je ob plapolajočem ognju bral ali se pogovarjal z materjo in pokušal vino. Bilo mu je, kakor da bi s temi zidovi porušil tudi spomine na mirne, srečne minute.
Katina je postavila svetilko na nizko polico ob steni. Čedermac je sedel na stolec, ki je bil že tako uglajen in obdrgnjen, da se je izpod barve pokazal kostanjev les. Vino je postavil na tlak, k steni v kotu, da bi se preveč ne ugrelo. Pod kotličem, v katerem se je grel lug, je gorelo, v prostoru je dišalo po dimu. Z nočjo je bil nastal veter in pihal v presledkih. Skozi zamreženo okno je gledala gosta tema; slišati je bilo le veje, ki so bičale zid.
Katina je bila zopet sedla k svojemu delu. Gospod Martin je bil razgrnil časnik, iskal zanimivosti, nato je pogledal iznad naočnikov.
»Ali boš malo vina?«
»Ne,« je Katina odmajala z glavo. »Zahvalim. Saj veš, da ne pijem.«
»Zakaj ne? Le povej, če bi rada! Nikar se ne sramuj!«
(Dalje.)